

СЛОВО О ЈУБИЛЕЈУ (ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ЧАСОПИСА)

Први број часописа Теме под називом Марксистичке теме изашао је 1977. године. Оснивач часописа је Универзитет у Нишу, а издавач је био Центар за марксистичко образовање Универзитета у Нишу. Тада је, због свеопште марксизације погледа на свет у ондашњој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, часопис ближе одређен као "часопис за марксистичку теорију и праксу". Премда свагда отворен и за друге филозофске погледе и мишљења, вољом четворице првих уредника (социолога др Петра Козића, професора Правног факултета, филозофа др Глигорије Зајечарановића, професора Филозофског факултета, политиколога др Миљивоја Андрејевића, професора Економског факултета, и економисте др Марка Секуловића, професора Економског факултета) ипак се водило рачуна о томе да се не објављују аутори и текстови који су отворено ишли против главне идеолошке струје самоуправног социјализма коју је оличавао Савез комуниста Југославије. Просто речено, неколицина писаца – поглавито филозофа и социолога – која је припадала тзв. праксис филозофији и била жустро дисидентска, никако се није могла појавити на страницама часописа, који је, иначе, редовно, четири пута годишње излазио, имао сталну и задовољавајућу материјалну подршку и висок углед у академској јавности. Интересантно је истаћи како је последњи од четворице споменутих уредника, који је водио часопис од 1987. до 1991. године, у другом делу свог мандата, вероватно натеран снагом неумитних чињеница, радикално променио своју позицију и за његова уредниковања десиле су се две врло важне измене: од 1989. године Универзитет у Нишу није само оснивач већ и издавач часописа, а од 1990, што је и битније, часопис добија ново име – Теме (избацује се оно "марксистичке") и поднаслов – часопис за друштвене науке. Нови главни и одговорни уредник (1991-2000) социолог др Миомир Ивковић, професор Филозофског факултета, даје изглед часопису, који и сада има, и опрема га свим потребним подацима у складу с међународним стандардима. Садашњи главни и одговорни уредник социолог др Драгољуб Б. Ђорђевић,

професор Машинског факултета, са полетном редакцијом, коју чине искључиво млади научни радници, асистенти са скоро сваког факултета Универзитета у Нишу, започиње свој мандат 2000. године изражавајући дух петооктобарских промена у Србији.

Који су уређивачки донети и константе часописа барем у периоду два последња уредниковања (М. Ивковића и Д. Б. Ђорђевића)?

1. Теме последњих година излазе редовно, према прописаној динамици на импресуму, често и пре задатог рока

2. Часопис је, за разлику од раније када су превасходно објављивани текстови из филозофије, социологије, права и економије, сада много отворенији за радове и осталих друштвених наука: етнологије, антропологије, историје, психологије, педагогије, политикологије, комунологије, ромологије...

3. Часопис, осим једног тзв. шареног броја у току једног годишта, остала три броја, тј. три свеске, објављује као целовите теме, посвећене разноврсним феноменима. Често су приређивачи темата ван уредничког састава и са других универзитета. Ево одабира неких тематских бројева од 2000. године: Култура, традиција и савременост, 1-2/2000; Глобализација, еколошка криза и одрживи развој, 2/2002; Институције – трошкови реформи – развојна стратегија, 4/2002; Глобализација, акултурација и идентитети на Балкану, 2/2003; Социологија религије, 1-2/2005; Појмовник постколонијалне теорије, 4/2005; Социолошки речник, 1/2006; Одрживи развој и еколошки проблеми, 3/2006.

4. Објављивање појединих темата, ради примера – као оних о религији, значило је прекретницу у одговарајућој науци, то јест произвело је дугорочно дејство на млађе научнике и определило правце развоја дотичне дисциплине

5. Износећи на видело преко 1300 текстова у 80 свезака, уредници и приређивачи су водили рачуна о уравнотеженој заступљености домаћих и иностраних писаца, о томе да је међу улогама периодике и та да упознаје читаоце са свежим, пресудним и утицајним, поглавито иностраним, текстовима и ауторима у друштвеним наукама. (Раније су по учесталости објављивања равноправни сарадници били научници из свих делова негдашње Југославије, сада се редакција труди да, после страшног рата мржње и насиља, обнови контакте, успевши да штампа ауторе из Словеније, Хрватске, БиХ и Македоније)

6. Стога се, примерице, на страницама часописа срећу величине попут Р. Робертсона (Robertson), Р. Старка (Stark) и Т. Лукмана (Luskmann), из западног дела екумене, и Д. М. Угриновича (Угринович), И. Н. Јаблокова (Јаблоков) и В. П. Шалаева (Шалаев), са њене источне стране.

7. Баланс светског и домаћег, класичних и савремених аутора, укoricених у Темама, произвео је пријатну чињеницу – чланци из часописа се обилато цитирају – која врхуни у томе да се они прештампавалу и у америчким журналима.

8. Главни уредници и приређивачи темата воде рачуна о томе да треба бринути о млађим научницима и њима, пре свега, пружити шансу; тискати текст амбициозном последипломцу, колегиници која јесте пред одбраном вредне магистарске радње, млађаном докторанту или доценту.

9. Скоро да се у сваком броју Тема објави превод текста неког знаног писца. И више од тога, посебно је садашњи главни уредник увео праксу обавезног штампања покојег чланка и на језику оригинала, радило се ту о енглеском или француском, руском или бугарском, албанском или ромском... језику. Почесто јесте то намера уредништва да потпомогне културу вишејезичности, а каткад поштовање ауторових жеља.

10. У часопису редовно иде веома богата рубрика приказа најновијих домаћих и страних књига, као згодна форма вежбања критичког духа почетника у стварима писања.

Све је то допринело да часопис данас има висок третман у научној јавности. Министарство науке Републике Србије сврстало га је по значају у други низ научних часописа. Редакција се труди да Теме освоје сам врх.

Било како било, Теме – часопис за друштвене науке и гласило Универзитета у Нишу – славе 30-годишњицу излажења. Оне су један од најстаријих часописа у земљи – у међувремену су се због беспарице угасили бројни часописи који би били старији – и једини за сада чији је издавач универзитет (у Србији има седам државних и седам приватних универзитета). Библиографија, која покрива објављене радове у последњих 20 година, штампа се поводом тог јубилеја. Захваљујемо ауторима Библиографије на мајсторски урађеном послу.

Главни и одговорни уредник